

Igor HADÎRCĂ
doctor în drept

formator INJ

OBIECTUL JURIDIC AL INFRAȚIUNILOR LEGATE DE TRAFICUL ILICIT DE DROGURI ȘI PRECURSORI: CONTROVERSE ȘI SOLUȚII

This article is dedicated to the analysis of the characteristics of the juridical object of the offences related to the illicit traffic of drugs and its precursors. The generic juridical object and the special juridical object of the crimes provided by art.217-219 of the Criminal Code of Republic of Moldova are examined. There are brought strong arguments for the thesis which says that the public health is not the one to endure damages from the illicit traffic of drugs and its precursors. More than that, there is given attention to the idea of legal circulation of drugs and its precursors. As a consequence of the accomplice of the situation, it is strongly recommended to introduce a distinct chapter in the Penal Law of the Republic of Moldova, which would incriminate the deeds mentioned above.

Noua societate promovează ideea statului bazat pe lege, democrație și respectarea drepturilor omului, în cadrul căruia se realizează buna conviețuire a tuturor membrilor societății. Scopul legii penale devine, astfel, ocrotirea tuturor valorilor sociale fundamentale ale societății bazate pe economia de piață și, implicit, apărarea idealurilor noii societăți care promovează pluralismul, democrația, drepturile omului și respectarea necondiționată a legii.

În context, menționăm că în doctrina penală este pe larg susținută concepția, potrivit căreia obiectul infracțiunii îl reprezintă valoarea socială și relațiile sociale formate în jurul și datorită acestei valori, care sînt vătămate sau puse în pericol prin săvîrșirea faptei socialmente periculoase.¹ În conjunctura investigației noastre prezintă interes ilustrarea concepției promovate de către M.L. Prohorova: „Sănătatea publică evoluează drept „nucleu”, în jurul căruia, aidoma electronilor pe orbitele cuantice, „se rotește” (adică se formează și se pune în mișcare) un întreg sistem de relații care sînt îndreptate spre asigurarea stării de securitate sau a stării de apărare împotriva diferitelor influențe negative. Pentru a aduce atingere „nucleului”, infractorul trebuie să „penetreză” defensivă constînd în diverse măsuri adoptate de socium și stat; de exemplu, să eludeze prohibiția legală vizînd săvîrșirea operațiunilor ilegale asupra mijloacelor

narcotice sau substanțelor psihotrope...”² Un punct de vedere similar îl exprimă E.H. Hasanov.³

În doctrina penală națională, fundamentarea științifică consistentă și amplă a concepției, potrivit căreia obiectul infracțiunii îl formează valorile sociale și relațiile sociale, care necesită apărare penală, în a căror consolidare și dezvoltare este interesată societatea și cărora, prin comportamentul antisocial al unor persoane aparte sau al unor grupuri de persoane, li se aduce atingere esențială, a fost realizată de către S.Brînză.⁴ Susținem întru totul această exegeză argumentată, care conferă valoare de axiomă numitei concepții.

În acord cu această concepție și reieșind din denumirea Capitolului VIII al Părții Speciale a Codului penal al Republicii Moldova (din care fac parte art.217, 217⁶-217⁶, 218 și 219), obiectul juridic generic al infracțiunilor, săvîrșite în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora, îl reprezintă relațiile sociale cu privire la sănătatea publică și conviețuirea socială.

În literatura de specialitate, ca infracțiuni care aduc atingere unor relații de conviețuire socială sînt considerate infracțiunile prevăzute la art.220-222 CP RM.⁵ În legătură cu aceasta, un interes mai mare prezintă sănătatea publică, privită drept componentă a valorii sociale fundamentale reprezentînd obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹-217⁶, 218 și 219 CP RM. Subliniem că sănătatea publică reprezintă anume o componentă a valorii sociale fundamentale apărute împotriva infracțiunilor prevăzute la art.211-222 (Capitolul VIII al Părții Speciale a Codului penal). Din aceste considerente, nu poate fi sprijinită opinia expusă de D.Dumitrescu și V.Bujor, conform căreia sănătatea publică formează valoarea socială fundamentală reliefată mai sus.⁶ Nu poate fi ignorat faptul că sănătatea publică este complementară conviețuirii sociale. Împreună, acestea formează valoarea socială fundamentală ocrotită împotriva infracțiunilor prevăzute la art.211-222 CP RM.

Ce se înțelege prin „sănătatea publică”?

În conformitate cu art.1 al Legii Republicii Moldova privind asigurarea sanitaro-epidemiologică a populației, adoptate de Parlamentul Republicii Moldova la 16.06.1993⁷, prin „sănătatea publică” se înțelege sistemul de măsuri orientate spre prevenirea bolilor, promovarea sănătății, sporirea potențialului fizic și psihic al omului prin canalizarea eforturilor societății spre asanarea mediului de viață, dirijarea cu bolile contagioase, educația pentru sănătate a fiecărui individ și promovarea modului sănătos de viață, organizarea asistenței medicale și de îngrijire, desăvîrșirea mecanismului social de asigurare fiecărui om a accesului la un standard adecvat de viață care asigură sănătatea.

Această definiție legală nu ne poate satisface demersul investigativ, deoarece promovează confuzia dintre obiectul apărării și mijloacele apărării. Această poziție este confirmată de confruntarea definiției reproduse mai sus cu definiția noțiunii „apărarea sănătății publice” din Bazele legislației Federației Ruse cu privire la apărarea sănătății publice din 22.07.1993: „sistemul de măsuri cu caracter politic, economic, juridic, social, cultural, științific, medical, sanitaro-igienic și anti-epidemic, îndreptate spre menținerea și consolidarea sănătății fizice și psihice a fiecărui individ, promovarea modului sănătos de viață a acestuia, acordarea lui a asistenței medicale în cazul pierderii sănătății”.⁸

În condițiile în care legiuitorul nu oferă o interpretare adecvată a noțiunii „sănătatea publică”, să vedem cum este definită această noțiune în literatura de specialitate.

Într-o primă opinie, prin „sănătatea publică” se înțelege, pe de o parte, totalitatea condițiilor și măsurilor menite să asigure cât mai deplin sănătatea unui grup social organizat – comună, oraș etc. – iar, pe de altă parte, starea pe care acel grup o are sub aspectul sănătății sale.⁹

Din motivele menționate mai sus, considerăm relevant doar cel de-al doilea aspect specificat în această opinie. Din aceleași motive, nu putem agreea părerea, conform căreia ocrotirea sănătății publice reprezintă valoarea socială fundamentală apărută împotriva infracțiunilor legate de traficul ilicit de droguri.¹⁰ Or, este illogică afirmația potrivit căreia legea penală apără un proces de ocrotire sau anumite măsuri de protecție. Acestea nu au nevoie de apărare, odată ce constituie ele însele factori de ocrotire (protecție).

După P.S. Matîșevski, prin „sănătatea publică” se înțelege sănătatea unei părți a populației, a unui grup mare de persoane, într-o localitate determinată.¹¹ În opinia lui E.H. Hasanov, prin „sănătatea publică” se înțelege starea și funcționarea sferelor fizice și spirituale ale populației întregii țări, a unei regiuni a țării sau a unui grup numeros de populație.¹² Conform părerii prezentate de N.A. Miroșnicenko și A.A. Muzîka, sănătatea publică constituie fasciculul de relații sociale omogene, care asigură dezvoltarea armonioasă a indivizilor pe calea respectării anumitor reglementări privind ocrotirea sănătății, îndreptate spre protejarea sănătății unui cerc nedeterminat de persoane, în cazul acordării și primirii asistenței medicale calificate.¹³ În viziunea lui V.N. Smitienko, prin „sănătatea publică” trebuie să înțelegem acel fascicul de relații sociale care apar și se desfășoară în legătură cu punerea în valoare a valorilor fizice și psihice aparținând populației, care asigură funcționarea și dezvoltarea normală a societății.¹⁴ După G.V. Sereda și I.M. Sereda, sănătatea publică este starea desemnând acel segment al vieții sociale care asigură condițiile necesare pentru îndeplinirea funcțiilor biologice și de muncă.¹⁵

Sintetizând opiniile enunțate mai sus, putem defini noțiunea „sănătatea publică” ca fiind starea de sănătate fizică sau psihică a unui grup relativ numeros de persoane nedeterminate, reprezentând în unele cazuri o comunitate locală sau populația întregii țări.

Pot fi oare confundate noțiunile „sănătatea publică” și „sănătatea persoanei (individului)”?

Am formulat această întrebare, de vreme ce, în preambulul Legii nr.382/1999, ca obiectiv al acesteia este declarat, inclusiv, „ocrotirea sănătății omului”. De asemenea, în doctrina penală a fost exprimată părerea, conform căreia infracțiunile, legate de traficul ilicit de droguri, aduc atingere sănătății individului.¹⁶

Nu putem fi de acord cu o astfel de poziție. Noțiunea de sănătate publică trebuie deosebită de noțiunea de sănătate a persoanei.

În vederea argumentării acestei aserțiuni, este necesar să menționăm că drogurile sînt caracterizate, printre altele, de criteriul social. Astfel, după E.A. Babaian și M.H. Gonopolski, acest criteriu se manifestă prin faptul că consumul nemedical al drogurilor atinge asemenea proporții, încît obține o relevanță socială.¹⁷ N.A. Miroșnicenko se exprimă și mai explicit: criteriul social al drogurilor se exprimă în aceea că abuzul de ele pune în pericol sănătatea publică.¹⁸ Într-o manieră apropiată se pronunță A.Iu. Martînovici: „Criteriul social al drogurilor constă în aceea că, în rezultatul traficului ilicit de droguri, consumul lor medical sporește în permanență și, ca urmare, apare pericolul pentru sănătatea unei părți considerabile a populației”.¹⁹

Dezvoltînd această idee, T.Dima și C.Turianu susțin că, în cazul infracțiunilor legate de traficul ilicit de droguri, legea ocrotește sănătatea în raport cu toți membrii societății (*ut universi*), socotind că este un interes vital pentru însăși existența societății ca întreaga colectivitate să se afle la adăpostul pericolului pe care îl prezintă nerespectarea regimului stabilit de lege pentru droguri.²⁰

În alți termeni, toți acești autori consideră că abuzul de droguri a atins o asemenea amploare, încît aduce atingere sănătății publice; dacă o anumită substanță corespunde nu doar criteriului medical și juridic, dar și criteriului social, acea substanță este considerată drog, implicînd un pericol nu doar pentru sănătatea persoanei, ci deja pentru sănătatea publică.

Deși noțiunile „sănătatea publică” și „sănătatea persoanei” nu sînt noțiuni echipolente, nu înseamnă că ele nu sînt și interdependente. Or, scopul ocrotirii sănătății populației nu este unul abstract, odată ce se exprimă prin păstrarea și fortificarea sănătății fizice și psihice a fiecărui individ, în promovarea modului sănătos de viață de către fiecare individ în parte, în acordarea acestuia a asistenței medicale în caz de necesitate.

Însă, aceasta nu influențează în nici un fel faptul că sănătatea publică rămâne sănătatea unei anumite mase de oameni, a unui sumum nedeterminat de indivizi neperșonați.

În literatura de specialitate este exprimat punctul de vedere, conform căruia recunoașterea, în condițiile actuale, pentru narcomanie a semnificației de epidemie permite formularea concluziei că obiectul juridic generic al infracțiunilor, legate de traficul ilicit de droguri, îl formează securitatea țării în planul reproducerii unei generații sănătoase de oameni; după caracterul prejudiciabil, traficul ilicit de droguri se aseamănă cu genocidul.²¹ Bineînțeles, nu putem accepta o asemenea poziție, în care emoțiile iau locul argumentelor.

De lege lata, așa cum rezultă din denumirea compartimentelor corespunzătoare din legile penale ale Republicii Moldova, Federației Ruse, României etc., obiectul juridic comun al infracțiunilor, legate de traficul ilicit de droguri, îl constituie relațiile sociale cu privire la sănătatea publică. Este oare întemeiată poziția legiuitorului moldovean de a concepe anume în această manieră obiectul juridic comun (și, implicit, obiectul juridic generic) al respectivelor infracțiuni?

Așa cum am consemnat anterior, considerăm oportună constituirea, în Codul penal al Republicii Moldova, a unui capitol aparte, care să fie consacrat infracțiunilor săvârșite în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora. Care sînt considerentele noastre în această privință?

Înainte de a formula răspunsul final la această întrebare, vom specifica că, în viziunea lui A.Iu. Martînovici, „obiectul juridic special al infracțiunilor, legate de traficul ilicit de droguri, îl constituie relațiile sociale care asigură circulația drogurilor în condiții de legalitate și de securitate pentru sănătatea populației”.²² În aparență, o asemenea abordare nu poate suscita reticențe. Totuși, această opinie nu își descoperă în întregime conotația, dacă nu o privim în conexiune cu altă opinie, a aceluiași autor: „Relațiile sociale, care asigură traficul licit de droguri, este o parte componentă a relațiilor sociale care asigură sănătatea populației, raportîndu-se față de acestea ca parte la întreg”.²³

Într-adevăr, relațiile sociale cu privire la sănătatea publică, în calitate de obiect juridic comun, înglobează tot ceea ce este comun tuturor, fără excepție, obiectelor juridice speciale care derivă din el. Adică, însumează valențele care se repetă în fiecare din aceste obiecte juridice speciale. Dar se atestă oare o astfel de corelație în privința obiectelor juridice speciale ale infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹-217⁶, 218 și 219 CP RM?

Urmărind reevaluarea naturii obiectului juridic generic al acestor infracțiuni, semnalăm abordările contradictorii privind conținutul acestui obiect în doctrina penală.

Astfel, E.H. Hasanov consideră că obiectul juridic generic al infracțiunilor prevăzute în Capitolul 25 al Codului penal al Federației Ruse din 24.05.1996 (în continuare – CP FR)²⁴ îl reprezintă relațiile sociale cu privire la sănătatea publică și moralitatea publică.²⁵ R.G. Gunaris este de părere că același obiect îl constituie relațiile sociale cu privire la sănătatea publică, securitatea publică și ordinea publică.²⁶ La rîndul său, M.L. Prohorova susține că obiectul juridic generic al faptelor infracționale prevăzute în Capitolul 25 al CP FR îl formează relațiile sociale cu privire la securitatea publică.²⁷

Nu mai puțin contradictorie este identificarea obiectului juridic special al infracțiunilor legate de traficul ilicit de droguri. Astfel, V.Kuharuk consideră că acesta are același conținut cu al obiectului juridic generic al acestor infracțiuni.²⁸ Practic, pe aceeași poziție se situează și A.Borodac.²⁹

Bineînțeles, nu putem sprijini asemenea luări de poziții. Ele vin în dezacord cu postulatul că „obiectul juridic special derivă din obiectul juridic generic și nu poate să coincidă cu ultimul”.³⁰ În același sens, V.S. Prohorov, referindu-se la corelația dintre obiectul juridic generic și obiectul juridic special, susține, pe bună dreptate: „Particularul se integrează în ceea ce este general și îl caracterizează. Generalul nu există în afara particularului, însă particularul nu este echivalent cu generalul”.³¹

Desigur, în dorința de a te sustrage eforturilor de a identifica obiectele juridice speciale ale fiecăreia din infracțiunile legate de traficul ilicit de droguri, este mai ușor a afirma că acestea coincid cu obiectul juridic generic al numitelor infracțiuni. Însă, a evita soluționarea unei probleme nu înseamnă a o rezolva.

Încercînd să rezolve problema în cauză, E.L. Strelțov, în contextul legii penale ucrainene, propune următoarele soluții de identificare a conținutului obiectului juridic special al infracțiunilor legate de traficul ilicit de droguri:

- sănătatea publică, precum și ordinea stabilită a circulației legale a drogurilor (pentru infracțiunile de contrabandă a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope, a analoagelor sau precursorilor lor, precum și de utilizare a mijloacelor obținute din circulația ilegală a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope, a analoagelor sau precursorilor acestora);
- sănătatea publică, precum și ordinea stabilită de producere și fabricare a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope, a analoagelor sau precursorilor acestora (pentru infracțiunile de producere, fabricare, transportare, expediere sau înstrăinare ilegală a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope sau a analoagelor acestora, precum și de producere, fabricare, procurare, păstrare, transportare sau expediere ilegală a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope sau a analoagelor lor, fără scop de înstrăinare);

- securitatea sănătății publice, precum și ordinea stabilită de producere și fabricare a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope și a analoagelor acestora (în cazul infracțiunii de sustragere, delapidare, extorcare a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope sau a analoagelor acestora, ori de dobândire a lor pe calea escrocheriei sau abuzului de serviciu);
- securitatea sănătății publice (în cazul infracțiunilor de semănat sau cultivare a macului somnifer sau a cânepei, de îndemn la consumul de mijloace narcotice, substanțe psihotrope sau al analoagelor acestora, de consum public ilegal al mijloacelor narcotice, precum și de organizare sau întreținere a locurilor pentru consumul, producerea sau fabricarea ilegală a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope sau a analoagelor acestora);
- sănătatea publică (în cazul infracțiunilor de introducere ilegală în organism a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope sau a analoagelor acestora, de fabricare, falsificare, folosire sau vânzare ilegală a documentelor false în vederea obținerii de mijloace narcotice, substanțe psihotrope sau precursori, precum și de eliberare ilegală a rețetei cu dreptul de procurare a mijloacelor narcotice sau substanțelor psihotrope);
- relațiile sociale cu privire la ordinea stabilită de circulație legală a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope, a analoagelor sau precursorilor acestora (pentru infracțiunea de încălcare a regulilor stabilite de circulație a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope, a analoagelor sau precursorilor acestora) etc.³²

Examinarea atentă a punctului de vedere reprodus mai sus ridică mai multe semne de întrebare:

- 1) nu este clar, de ce natura relațională a obiectului infracțiunii este reliefată numai în ultima ipoteză? Or, așa cum susține just S.Brînză, o asemenea natură o au, fără excepție, toate obiectele juridice ale infracțiunilor;³³
- 2) de ce, în cazul procurării ilegale a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope sau a analoagelor lor, fără scop de înstrăinare, se aduce atingere sănătății publice, iar în cazul sustragerii acelorși bunuri se aduce atingere securității sănătății publice?
- 3) de ce, în cazul semănatului sau cultivării macului somnifer sau a cânepei, se lezează securitatea sănătății publice, iar în cazul fabricării documentelor false în vederea obținerii de mijloace narcotice, substanțe psihotrope sau precursori este lezată sănătatea publică?
- 4) dar, mai ales, cum este posibil ca – în ipoteza infracțiunii de utilizare a mijloacelor obținute din circulația ilegală a mijloacelor narcotice, substanțelor psihotrope, a analoagelor sau precursorilor acestora – să fie vătămată sănătatea publică? Or, însuși E.L. Strelțov recunoaște că esența acestei infracțiuni constă în „spălarea banilor murdari”³⁴

Avînd efectul de deusolare, concepția lui E.L. Strelțov pare elaborată la întîmplare, lipsită de sistematicitate și principii coerente de fundamentare.

La fel de neconvingătoare apare concepția propusă de către E.H. Hasanov, care evidențiază patru categorii de obiecte juridice speciale vizînd infracțiunile legate de traficul ilicit de droguri, prevăzute în Codul penal al Federației Ruse:

- 1) relațiile sociale cu privire la securitatea sănătății publice, care apar în legătură cu mijloacele narcotice sau substanțele psihotrope finite, gata de întrebuițare;
- 2) relațiile sociale cu privire la securitatea sănătății publice, care apar în legătură cu mijloacele narcotice sau substanțele psihotrope (ca materie primă sau semifabricat), ori cu alte substanțe, instrumente sau utilaj, folosite pentru fabricarea mijloacelor narcotice sau substanțelor psihotrope;
- 3) relațiile sociale cu privire la securitatea sănătății publice, care apar în legătură cu rețetele sau alte documente ce acordă dreptul de obținere a mijloacelor narcotice sau substanțelor psihotrope;
- 4) relațiile sociale cu privire la securitatea sănătății publice, care apar în legătură cu plantele care conțin mijloace narcotice.³⁵

Este justificată încercarea lui E.H. Hasanov de a se folosi de obiectul material al infracțiunii, pentru a caracteriza obiectul juridic special al infracțiunii. Or, „obiectul material al infracțiunii servește pentru indicarea asupra obiectului corespunzător al apărării penale”³⁶ Însă, care este cauza că, în derivația de la obiectul juridic generic spre obiectul juridic special, sănătatea publică a evoluat în securitatea sănătății publice? Luînd în considerație raportul „întreg-parte” dintre obiectul juridic generic și obiectul juridic special, securitatea sănătății publice ar urma să fie percepută ca parte a sănătății publice. Dar nu este așa: securitatea sănătății publice este o parte a stării de securitate, nu o parte a sănătății publice.

Considerăm că eroarea pe care o comit E.L. Strelțov și E.H. Hasanov este, în linii generale, aceeași: ei încearcă să adapteze realitatea juridică la tiparul reglementărilor juridice în materie. Chiar dacă își dau seama că acest tipar este imperfect, nu întreprind eforturi să-l perfecționeze. Cel mai pregnant aceasta se observă în cazul concepției promovate de E.H. Hasanov.

Astfel, în Codul penal al Republicii Azerbaidjan din 30.12.1999³⁷ normele privind infracțiunile legate de traficul ilicit de droguri sînt plasate în Capitolul 26 „Infracțiuni legate de circulația ilegală a mijloacelor narcotice și substanțelor psihotrope”. În acest plan, E.H. Hasanov menționează că obiectul juridic generic al infracțiunilor corespunzătoare îl constituie relațiile sociale cu privire la circulația legală a mijloacelor narcotice și substanțelor psihotrope.³⁸

Totodată, același autor afirmă următoarele: „Analiza normelor privind infracțiunile legate de traficul ilicit de droguri denotă că sănătatea publică este apărată împotriva impactului negativ al mijloacelor narcotice și substanțelor psihotrope de către normele situate pe diferite orbite în jurul nucleului, pe care îl formează sănătatea publică. Aceste orbite, aflându-se la distanțe diferite de nucleul amintit, compar în calitate de straturi protectoare ale sănătății publice... Pe orbita cea mai proximă se situează norma care prevede răspunderea penală pentru consumul mijloacelor narcotice fără prescripția medicului, ori procurarea sau păstrarea ilegală a mijloacelor narcotice, fără scop de înstrăinare, în proporții mici. Această normă apără sănătatea publică împotriva influenței nemijlocite și efective (sublinierea ne aparține – n.a.) a mijloacelor specificate... Toate celelalte norme privind infracțiunile legate de traficul ilicit de droguri se situează pe orbite mai îndepărtate, distanțate progresiv una de cealaltă... Prin intermediul acestor norme, sănătatea publică este apărată împotriva influenței mijlocite și eventuale (sublinierea ne aparține – n.a.) a mijloacelor narcotice”.³⁹

Însă, cele afirmate de către E.H. Hasanov nu confirmă, ci infirmă teza, conform căreia sănătatea publică trebuie considerată valoarea socială asupra căreia atentează infracțiunile legate de traficul ilicit de droguri. La baza calificării lor, în funcție de capitolele din legea penală care le prevăd, trebuie puse „numai acele valori și relații sociale care sînt supuse ineluctabil (sublinierea ne aparține – n.a.) pericolului de vătămare în urma unei anumite activități infracționale și care sînt luate în mod special (sublinierea ne aparține – n.a.) sub ocrotirea legii penale”.⁴⁰ Analizînd punctul de vedere al lui E.H. Hasanov, remarcăm că acestei cerințe îi corespunde numai infracțiunea de consum al mijloacelor narcotice fără prescripția medicului, ori de procurare sau păstrare ilegală a mijloacelor narcotice, fără scop de înstrăinare, în proporții mici. Însă, în legislația Republicii Moldova răspunderea pentru această faptă este prevăzută nu în Codul penal, dar în art.44 al Codului cu privire la contravențiile administrative.

Din toate contravențiile administrative, legate de traficul ilicit de droguri, numai aceasta este prevăzută în Capitolul 5 „Contravențiile administrative din domeniul protecției muncii și ocrotirii sănătății populației” (sublinierea ne aparține – n.a.) al Codului cu privire la contravențiile administrative. Cît privește contravențiile administrative prevăzute la art.105¹-105³ din numita legiuire, ele sînt sancționate de normele din capitolul dedicat contravențiilor administrative săvîrșite în domeniul agriculturii sau constînd în încălcarea regulilor sanitaro-veterinare. În fine, art.152¹³ din Codul cu privire la contravențiile administrative este situat în capitolul

consacrat contravențiilor administrative din domeniul comerțului, finanțelor și industriei meșteșugărești.

Deși în Codul cu privire la contravențiile administrative nu există un capitol care ar viza doar contravențiile administrative legate de circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor sau precursorilor acestora, trebuie totuși să recunoaștem că este mai reușită concepția obiectului juridic generic al faptelor prevăzute la art.44, 105¹-105³ și 152¹³ din Codul cu privire la contravențiile administrative, în comparație cu aceeași concepție pe care legiuitorul o promovează în cazul infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹-217⁶, 218 și 219 CP RM.

În privința nici uneia din aceste infracțiuni nu putem susține că, în mod ineluctabil sau, în alți termeni, nemijlocit și efectiv, s-ar aduce atingere sănătății publice. Nici măcar în cazul faptei incriminate la art.217⁶ CP RM – introducerea ilegală intenționată în organismul altei persoane, împotriva voinței acesteia, a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor acestora. Or, săvîrșirea acestei fapte poartă un caracter izolat. Ea nu are un caracter de masă și nu este îndreptată împotriva unei mulțimi nedeterminate de oameni. De aceea, nu putem să nu susținem opinia, conform căreia obiectul juridic secundar al infracțiunii prevăzute la art.217⁶ CP RM îl formează relațiile sociale cu privire la sănătatea persoanei.⁴¹ Nu trebuie să confundăm criteriul social, ce caracterizează drogurile, cu pericolul social al unor fapte pentru sănătatea publică. De fapt, dacă analizăm toate opiniile exprimate anterior cu privire la criteriul respectiv, vom observa că și în acestea se menționează despre consumul (abuzul) de droguri.⁴² Într-adevăr, tocmai consumul de droguri afectează, în mod nemijlocit și efectiv, sănătatea publică. Toate celelalte fapte care sînt legate, într-un fel sau altul, de traficul ilicit de droguri nu pot să afecteze această valoare. În context, are dreptate A.Iu. Martînovici cînd afirmă: „Traficul ilicit de mijloace narcotice și substanțe psihotrope este doar una din condițiile consumului lor nemedical de către populație. Însă, numai această condiție nu este suficientă, fiind necesare și altele (doriința persoanei de a consuma drogurile, existența posibilităților materiale de a le procura etc.)”.⁴³ Adică, este vorba de circumstanțe care nu depind de voința făptuitorului. Chiar dacă făptuitorul urmărește scopul final ca victima să consume drogurile, nu s-ar putea afirma că traficul ilicit de droguri aduce atingere sănătății publice. Or, așa cum susține just S.Brînză, pentru identificarea obiectului apărării penale trebuie cercetate toate semnele obiective și subiective ale infracțiunii.⁴⁴ Deci, nu numai scopul infracțiunii.

În concluzie la cele menționate, trebuie să consemnăm că faptele legate de traficul ilicit de droguri sînt situa-

te pe „orbite” prea îndepărtate pentru a prezenta vreun pericol pentru „nucleul” reprezentat de sănătatea publică. Sănătatea publică și relațiile sociale din jurul acesteia pot fi considerate obiectul mijlocit (imediat) al infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹-217⁶, 218 și 219 CP RM. Însă, identificarea obiectului juridic generic se face prin derivația către obiectul nemijlocit al infracțiunii, adică obiectul juridic special.

Totodată, producerea, procurarea, păstrarea, transportarea și alte asemenea operațiuni ilegale, săvârșite asupra substanțelor narcotice, psihotrope sau analoagelor acestora, ca și cultivarea plantelor care conțin astfel de substanțe, precum și celelalte fapte legate de traficul ilicit de droguri, nu pot de felul lor să lezeze sănătatea publică. Aceasta este lezată prin consumul repetat de droguri. Iar consumul ilicit de droguri nu este penalmente pedepsibil. Mai mult, noțiunile „consumul de droguri” și „traficul de droguri” nu se intersectează.

Ceea ce trebuia de demonstrat.

Iată de ce, ne reafirmăm poziția de a fi reevaluată natura obiectului juridic generic al infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹-217⁶, 218 și 219 CP RM. Este necesar ca toate normele, care prevăd infracțiunile săvârșite în sfera circulației legale a substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor sau precursorilor acestora, să fie concentrate într-un capitol aparte, denumit „Infracțiuni săvârșite în sfera circulației substanțelor narcotice, psihotrope sau precursorilor acestora”. (Odată ce am argumentat anterior necesitatea eliminării din textul legii penale autohtone a sintagmei „analog al substanțelor narcotice sau psihotrope”, nu facem mențiunea despre analoagele acestor substanțe în denumirea capitolului proiectat).

Faptul că prin aceasta se contribuie la „fărâmițarea sistemului Părții Speciale a Codului penal în capitole mici”⁴⁵ nu-l putem accepta ca argument. Capitolul XI „Infracțiuni în domeniul informaticii și telecomunicațiilor” din Partea Specială a Codului penal al Republicii Moldova numără patru articole. Inițial, numărul lor era de trei. De ce nu există un capitol în care să fie adunate laolaltă aceste articole și articolele din capitolul consacrat infracțiunilor în domeniul transporturilor? Doar există afinități între informatică și telecomunicații, pe de o parte, și transporturi, pe de altă parte. Existența unui Minister al Transporturilor și Comunicațiilor ne demonstrează aceasta.

Ceea ce dorim să dovedim este că, în unele cazuri, legiuitorul manifestă prea multă exigență la conceperea unui capitol din legea penală, care conferă fizionomie distinctă unui grup de fapte infracționale. Alteori, însă, o asemenea exigență parcă nici nu există. Problema identității generice a infracțiunilor săvârșite în sfera circulației legale a substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și

precursorilor acestora, a cărei soluționare am propus-o *supra*, este o dovadă elocventă în acest sens.

Așadar, am punctat că, în plan prospectiv, relațiile sociale cu privire la circulația legală a substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora trebuie considerate obiectul juridic generic al infracțiunilor corespunzătoare. *De lege lata*, sîntem nevoiți să afirmăm că relațiile sociale cu privire la circulația legală a substanțelor narcotice, psihotrope, a analoagelor și precursorilor acestora reprezintă obiectul juridic comun al infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹-217⁶, 218 și 219 CP RM.

Dar care este obiectul juridic special al fiecăreia din aceste infracțiuni?

Amintim că această categorie de obiect servește la determinarea individualității unei infracțiuni în cadrul unui grup.⁴⁶ Urmînd schema de determinare a obiectului juridic special în conținutul incriminării, propusă de S.Brînză,⁴⁷ considerăm că obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹-217⁶, 218 și 219 CP RM îl constituie relațiile sociale cu privire la:

- circulația legală de plante care conțin substanțe narcotice sau psihotrope, apărute împotriva operațiunilor ilegale cu astfel de plante, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare (în cazul infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.217 CP RM);
- circulația legală de substanțe narcotice, psihotrope sau analoage ale lor, apărute împotriva producerii, preparării, experimentării, extragerii, prelucrării, transformării, procurării, păstrării, expedierii, transportării ilegale a acestor substanțe, săvârșite în proporții mari și fără scop de înstrăinare (în cazul infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.217 CP RM);
- circulația legală de plante care conțin substanțe narcotice sau psihotrope, apărute împotriva semănatului, cultivării, prelucrării sau utilizării a astfel de plante fără autorizație, săvârșite în scop de înstrăinare (în cazul infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.217¹ CP RM);
- circulația legală de substanțe narcotice, psihotrope sau analoage ale lor, apărute împotriva operațiunilor ilegale cu asemenea substanțe, săvârșite în scop de înstrăinare, precum și împotriva înstrăinării ilegale a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor (în cazul infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.217¹ CP RM);
- circulația legală a precursorilor utilizați pentru producerea sau prelucrarea substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor (în cazul infracțiunii prevăzute la art.217² CP RM);
- circulația legală a materialelor și utilajelor destinate producerii, preparării sau prelucrării substanțelor

narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor ori cultivații plantelor care conțin aceste substanțe (în cazul infracțiunii prevăzute la art.217³ CP RM);

- circulația legală a substanțelor narcotice sau psihotrope, apărute împotriva sustragerii sau extorcării acestor substanțe (în cazul infracțiunii prevăzute la art.217⁴ CP RM);
- circulația legală de substanțe narcotice, psihotrope sau analoage ale acestora, apărute împotriva consumului ilegal de asemenea substanțe, săvârșit în mod public sau pe teritoriul instituțiilor de învățământ, instituțiilor de reabilitare socială, penitenciarelor, unităților militare, în locuri de agrement, în locurile de desfășurare a acțiunilor de educație, instruire a minorilor sau tineretului, a altor acțiuni culturale sau sportive ori în imediata apropiere a acestora (în cazul infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.217⁵ CP RM);
- circulația legală de substanțe narcotice sau psihotrope, apărute împotriva organizării consumului ilegal de asemenea substanțe (în cazul infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.217⁵ CP RM);
- circulația legală de substanțe narcotice, psihotrope sau analoage ale acestora, apărute împotriva introducerii ilegale intenționate, indiferent de mod, în organismul altei persoane, împotriva voinței acesteia, a unor asemenea substanțe (în cazul infracțiunii prevăzute la art.217⁶ CP RM);
- circulația legală de preparate narcotice sau psihotrope, apărute împotriva prescrierii fără necesitate a unor astfel de preparate (în cazul infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.218 CP RM);
- circulația legală de preparate și substanțe narcotice sau psihotrope, apărute împotriva falsificării rețetei sau a altor documente care permit obținerea unor asemenea preparate și substanțe (în cazul infracțiunii prevăzute la alin.(2) art.218 CP RM);
- circulația legală de substanțe narcotice sau psihotrope, de materiale sau utilaje destinate producerii sau prelucrării unor astfel de substanțe, de plante care conțin substanțe narcotice sau psihotrope, apărute împotriva încălcării regulilor stabilite de circulație legală a oricăror din aceste bunuri, care a cauzat pierderea lor (în cazul infracțiunii prevăzute la alin.(4) art.218 CP RM);
- circulația legală de substanțe narcotice sau psihotrope, apărute împotriva organizării ori întreținerii speluncilor pentru consumul substanțelor menționate, precum și împotriva punerii la dispoziție a localurilor în aceste scopuri (în cazul infracțiunii prevăzute la art.219 CP RM).

Desigur, s-ar putea reproșa că construcțiile ce caracterizează obiectul juridic special al infracțiunilor prevăzute

la art.217, 217¹-217⁶, 218 și 219 CP RM sînt uneori prea masive. Este adevărat. Însă, asumarea acestui unic dezavantaj se justifică datorită asigurării unei maxime precizii în disocierea obiectului juridic special al unei infracțiuni în raport cu obiectul juridic special al altei infracțiuni. Numai pe această cale devine posibil să delimităm: obiectul juridic special al infracțiunii, prevăzute la alin.(1) art.217 CP RM, de obiectul juridic special al infracțiunii, prevăzute la alin.(1) art.217¹ CP RM; obiectul juridic special al infracțiunii, prevăzute la alin.(2) art.217 CP RM, de obiectul juridic special al infracțiunii, prevăzute la alin.(2) art.217¹ CP RM; obiectul juridic special al infracțiunii, prevăzute la alin.(1) art.218 CP RM, de obiectul juridic special al infracțiunii, prevăzute la alin.(2) art.218 CP RM etc.

O abordare simplificată (dacă nu chiar banalizată) a construcției obiectului juridic special al infracțiunilor prevăzute la art.217, 217¹-217⁶, 218 și 219 CP RM, prin renunțarea la procedeul desemnat prin sintagma „apărute împotriva...”, ar însemna o abordare formalistă, de complezență a problemei conținutului acestui obiect. Ceea ce ar influența contraproductiv asupra finalității studiului de față.

De altfel, procedeul specificat este folosit în doctrina penală în mod frecvent.⁴⁸ Aplicarea lui comportă următoarele avantaje, care nu pot fi neglijate:

- 1) facilitează identificarea infracțiunii de care aparține obiectul juridic special în cauză;
- 2) pune în evidență derivația obiectului juridic special din obiectul juridic comun;
- 3) indică asupra necesității reevaluării derivației obiectului juridic special din obiectul juridic generic;
- 4) circumstanțiază obiectul material al infracțiunii.

Referințe:

- ¹ A se vedea: C.Bulai. *Manual de drept penal. Partea Generală*. – București: ALL, 1997, p.195; C.Mitrache. *Drept penal român*. – București: Șansa, 1997, p.85; M.Zolyneak. *Drept penal. Partea Generală*. Vol. II. – Iași: Chemarea, 1993, p.242; I.Oancea. *Drept penal. Partea Generală*. – București: Editura Didactică și Pedagogică, 1971, p.166; A.Boroi. *Drept penal. Partea Generală*. – București: ALL Beck, 1999, p.106.
- ² М.Л. Прохорова. *Наркотики: уголовно-правовое и криминологическое исследование*. – Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2002, p.153.
- ³ A se vedea: Э.Г. Гасанов. *Уголовно-правовые и криминологические проблемы борьбы с преступлениями, связанными с наркотиками (антинаркотизм)*, p.192.
- ⁴ A se vedea: S.Brînză. *Obiectul infracțiunilor contra patrimoniului*. – Chișinău: Tipografia Centrală, 2005, p.11-86.
- ⁵ A se vedea: S.Brînză, X.Ulianoschi, V.Stati și alții. *Drept penal. Partea Specială*. p.343; A.Borodac. *Manual de drept penal. Partea Specială*. – Chișinău: Tipografia Centrală, 2005, p.243.
- ⁶ A se vedea: D.Dumitrescu, V.Bujor. *Traficul de droguri. Reglementări internaționale și naționale*. – Chișinău, 2004, p.64.
- ⁷ Monitorul Parlamentului Republicii Moldova, 1993, nr.9.

- ⁸ Основы законодательства Российской Федерации «Об охране здоровья граждан» от 22 июля 1993 г. // Ведомости Совета Народных Депутатов и Верховного Совета Российской Федерации, 1993, nr.33.
- ⁹ *A se vedea:* V.Dongoroz și alții. *Explicații teoretice ale Codului penal român. Partea Specială. Vol.IV.* – București: Editura Academiei, 1971, p.588; A.Boroi. *Infrațiuni contra unor relații de conviețuire socială.* – București: ALL, 1998, p.57; S.Brînză, X.Ulianoschi, V.Stati și alții. *Drept penal. Partea Specială*, p.341.
- ¹⁰ *A se vedea:* A.Boroi, N.Neagu, V.Radu-Sultănescu. *Infrațiuni prevăzute de Legea nr.143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri.* – București: Rosetti, 2001, p.55; O.Pop. *Drogurile: un flagel al lumii contemporane.* – Timișoara: Mirton, 2002, p.23.
- ¹¹ *A se vedea:* П.С. Матышевский. *Ответственность за преступления против общественной безопасности, общественного порядка и здоровья населения.* – Москва: Юридическая литература, 1964, p.53.
- ¹² *A se vedea:* Э.Г. Гасанов. *Борьба с наркотической преступностью. Международный и сравнительно-правовой аспекты.* – Москва: ЮрИнфоР, 2000, p.172.
- ¹³ *A se vedea:* Н.А. Мирошниченко, А.А. Музыка. *Уголовно-правовая борьба с наркоманией.* – Киев, 1998, p.39.
- ¹⁴ *A se vedea:* В.Н. Смитиенко. *Объект преступлений против здоровья населения.* – Омск, 1973, p.18.
- ¹⁵ *A se vedea:* Г.В. Середа, И.М. Середа. *Незаконный оборот наркотических средств и психотропных веществ: уголовно-правовой и криминологический аспекты.* – Иркутск, 2001, p.6-7.
- ¹⁶ *A se vedea:* Уголовное право Российской Федерации. *Часть Особенная* / Под ред. Б.В. Здравомыслова. – Москва: Юристъ, 1999, p.284.
- ¹⁷ *A se vedea:* Э.А. Бабаян, М.Х. Гонопольский. *Учебное пособие по наркологии.* – Москва, 1981, p.13.
- ¹⁸ *A se vedea:* Н.А. Мирошниченко. *Уголовная ответственность за незаконное изготовление, приобретение, хранение, перевозку или сбыт наркотических веществ.* – Харьков, 1984, p.6.
- ¹⁹ А.Ю. Мартынович. *К вопросу об объекте и предмете преступлений, связанных с незаконным оборотом наркотических средств и психотропных веществ* // СибЮрВестник, 2002, nr.3, p.18-21.
- ²⁰ *A se vedea:* T.Dima, C.Turianu. *Dață subiectul activ al unei infrațiuni poate fi și subiectul pasiv al acesteia, cu referire specială la infrațiunile de producere, consum și trafic de droguri* // Dreptul, 2002, nr.1, p.98-102.
- ²¹ *A se vedea:* Ю.И. Бытко. *О некоторых проблемах правовой ответственности за наркоманию* // За диктатуру закона: проблемы региональной безопасности. Вып.2. – Саратов, 1999, p.71.
- ²² А.Ю. Мартынович. *К вопросу об объекте и предмете преступлений, связанных с незаконным оборотом наркотических средств и психотропных веществ*, p.18-21.
- ²³ *Ibidem.*
- ²⁴ Уголовный кодекс Российской Федерации. – Москва: Проспект, 1999.
- ²⁵ *A se vedea:* Э.Г. Гасанов. *Борьба с наркотической преступностью: Международный и сравнительно-правовой аспекты*, p.117.
- ²⁶ *A se vedea:* Р.Г. Гунарис. *К вопросу об объекте преступлений, предусмотренных статьями 228 и 228¹ УК РФ* // Сборник научных трудов юридического факультета СевКавГТУ. Вып.4. – Ставрополь, 2004, p.13-22.
- ²⁷ *A se vedea:* М.Л. Прохорова. *Наркотизм: уголовно-правовое и криминологическое исследование*, p.152.
- ²⁸ *A se vedea:* В.Кухарук. *Ответственность за незаконный оборот аналогов наркотических средств и психотропных веществ* // Уголовное право, 2003, nr.4, p.122-125.
- ²⁹ *A se vedea:* A.Borodac. *Manual de drept penal. Partea Specială*, p.241.
- ³⁰ S.Brînză. *Circumstanțele care ajută la stabilirea obiectului juridic generic al infrațiunilor contra patrimoniului* // Revista Națională de Drept, 2005, nr.4, p.2-6.
- ³¹ В.С. Прохоров. *Преступление и ответственность.* – Ленинград, 1984, p.47.
- ³² *A se vedea:* Уголовный кодекс Украины: *Научно-практический комментарий* / Под ред. Е.Л. Стрельцова. – Харьков: Одиссей, 2005, p.574-605.
- ³³ *A se vedea:* S.Brînză. *Obiectul infrațiunilor contra proprietății: argumente în favoarea naturii relaționale a acestuia* // Revista Națională de Drept, 2002, nr.7, p.5-9.
- ³⁴ *A se vedea:* Уголовный кодекс Украины: *Научно-практический комментарий*, p.574.
- ³⁵ *A se vedea:* Э.Г. Гасанов. *Борьба с наркотической преступностью. Международный и сравнительно-правовой аспекты*, p.118-119.
- ³⁶ S.Brînză. *Obiectul infrațiunilor contra patrimoniului*, p.88.
- ³⁷ Уголовный кодекс Азербайджанской Республики / Под ред. И.М. Рагимова. – Санкт-Петербург: Юридический центр Пресс, 2001.
- ³⁸ *A se vedea:* Э.Г. Гасанов. *Ответственность за преступления, связанные с незаконным оборотом наркотических средств и психотропных веществ: сравнительно-правовой и уголовно-правовой аспекты.* – Москва: ЮрИнфоР, 2002, p.62.
- ³⁹ Э.Г. Гасанов. *Уголовно-правовые и криминологические проблемы борьбы с преступлениями, связанными с наркотиками (антинаркотизм)*, p.192, 193-194.
- ⁴⁰ S.Brînză. *Obiectul infrațiunilor contra patrimoniului*, p.358.
- ⁴¹ *A se vedea:* L.Dumneanu, M.Mutu-Strulea. *Album de scheme. Drept penal. Partea Specială.* – Chișinău: CEP USM, 2005, p.129.
- ⁴² *A se vedea:* Э.А. Бабаян, М.Х. Гонопольский. *Наркология*, p.13; Н.А. Мирошниченко. *Уголовная ответственность за незаконное изготовление, приобретение, хранение, перевозку или сбыт наркотических веществ*, p.6; А.Ю. Мартынович. *К вопросу об объекте и предмете преступлений, связанных с незаконным оборотом наркотических средств и психотропных веществ*, p.18-21.
- ⁴³ А.Ю. Мартынович. *Op. cit.*, p.18-21.
- ⁴⁴ *A se vedea:* S.Brînză. *Obiectul infrațiunilor contra patrimoniului*, p.88-96.
- ⁴⁵ Э.Г. Гасанов. *Уголовно-правовые и криминологические проблемы борьбы с преступлениями, связанными с наркотиками (антинаркотизм)*, p.195.
- ⁴⁶ *A se vedea:* C.Mitrache. *Drept penal român*, p.85.
- ⁴⁷ *A se vedea:* S.Brînză. *Obiectul infrațiunilor contra patrimoniului*, p.87-96.
- ⁴⁸ *A se vedea:* O.Loghin, T.Toader. *Drept penal român. Partea Specială.* – București: Șansa, 1999, p.51, 52, 54, 58 etc.; Gh.Nistoreanu, A.Boroi. *Drept penal. Partea Specială.* – București: ALL Beck, 2002, p.25, 31, 33, 38 etc.; Gh.Nistoreanu, A.Boroi, I.Molnar și alții. *Drept penal. Partea Specială.* – București: Europa Nova, 1999, p.46, 53, 60 etc.; T.Toader. *Drept penal. Partea Specială.* – București: ALL Beck, 2002, p.11, 19, 21 etc.